



สถาบันนโยบายศึกษา
Institute of Public Policy Studies

ถนน **ประชาธิปไตย**
จาก **สยาม**
สู่ **ประเทศไทย**



โดยการสนับสนุนของมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์



Konrad
Adenauer
Stiftung



จาก “สุวรรณภูมิ” ถึง “ราชอาณาจักรสยาม”

กว่า 5000 ปีที่แล้ว บนที่ราบสูงทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีผู้คนอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชน พวกเขาในปัจจุบันรู้ว่าพวกเขามีตัวตนและมีวัฒนธรรมประจำถิ่นจากสิ่งของต่างๆ ที่พวกเขาฝังไว้พร้อมกับร่างกายของบรรดาผู้ที่ตายไป เราเรียกยุคก่อนประวัติศาสตร์นี้ว่า “บ้านเชียง” ตามท้องถิ่นที่ขุดพบหลักฐานต่างๆ ทางโบราณคดี

เมื่อเข้าสู่ยุคที่มีการจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 5 เป็นต้นมา ดินแดนแถบนี้ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “สุวรรณภูมิ” ก็มีชุมชนใหญ่น้อยอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงยุคที่ได้รวบรวมกันเข้าเป็นอาณาจักรใหญ่ที่มีราชธานีตั้งอยู่ที่กรุงสุโขทัย

กรุงสุโขทัยได้ชื่อว่าเป็นใหญ่ มีเมืองต่างๆ อยู่ภายใต้การปกครองเป็นเวลากว่า 300 ปี ศูนย์กลางแห่งอำนาจบนดินแดนสุวรรณภูมิจึงย้ายไปอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาอีกเป็นเวลานานถึง 500 ปีเศษ เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสื่อมอำนาจเพราะพ่ายแพ้ในสงครามคนไทยกลุ่มหนึ่งได้ติดตามพระยาตากมาตั้งราชธานีบนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และเมื่อสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกสถาปนาราชวงศ์จักรีในปี พ.ศ. 2325 นั้น ทรงย้ายราชธานีข้ามแม่น้ำเจ้าพระยามาที่ฝั่งตรงข้าม เพราะชื่ออย่างเป็นทางการของราชธานีแห่งใหม่ คือ “กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์” “กรุงรัตนโกสินทร์” จึงเป็นชื่อของราชธานีใหม่

ตั้งแต่รัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา คนไทยมีการติดต่อกับชาวตะวันตก พวกฝรั่งเรียกชาวไทยว่า “ชาวสยาม” (Siam) ทำให้คำนี้กลายเป็นชื่อเรียกดินแดนที่อยู่ใต้การปกครองของพระมหากษัตริย์ที่ประทับอยู่ที่ “กรุงรัตนโกสินทร์” เราเองก็เรียกชื่อประเทศว่า “สยาม” ตลอดมา จนถึงวันที่ 24 มิถุนายน 2482 ในรัชกาลที่ 8 รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “ประเทศไทย” ที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน ❖

**“ แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง
ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตแดนสง่า
สืบชาติไทยดึกดำบรรพ์โบราณลงมา
ร่วมรักษาเอกราษฎร์ชนชาติไทยฯ ”**

เนื้อเพลงชาติเพลงแรกของประเทศ
แต่งเนื้อร้องโดย ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์)
ทำนองโดย พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)
เผยแพร่เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2477

**“ ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วนฯ ”**

เนื้อเพลงชาติใหม่ หลังเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทย
แต่งเนื้อร้องโดย พันเอกหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์)
ทำนองโดย พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)
เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2482



ประชาธิปไตย : ในประเทศ “สยาม” และ “ไทย”

17 ปีหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ในปี พ.ศ. 2427 เจ้านายและข้าราชการจำนวนหนึ่งทำหนังสือกราบบังคมทูลเสนอความเห็น ว่า ประเทศสยามควรจะมีการปกครองในระบอบ ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่เป็นผล

ต่อมาในปี พ.ศ. 2455 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 นายทหารหนุ่มกลุ่มหนึ่งวางแผนที่จะปฏิวัติการปกครอง แต่ก็ล้มเหลว

จนกระทั่งถึงวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ในรัชสมัยพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 นายทหารและข้าราชการพลเรือนที่เคยไปศึกษาในประเทศยุโรป รวมตัวกันเรียกว่า คณะราษฎร ได้ทำการปฏิวัติและเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย สำเร็จ

เพื่อมิให้สูญเสียเลือดเนื้อไทย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงยินยอมที่จะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย และในวันที่ 10 ธันวาคม 2475 พระองค์ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรก นับแต่นั้นมาจึงถือว่าวันที่ 10 ธันวาคมของทุกปี เป็นวันรัฐธรรมนูญของประเทศไทย

เช้าตรู่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าผู้ก่อการคณะราษฎร ได้อ่านประกาศคณะราษฎร ฉบับที่ 1 ณ บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า ประกอบด้วยหลัก 6 ประการในการบริหารประเทศ ได้แก่

1. จะรักษาความเป็นเอกราชของประเทศเอาไว้ให้มั่นคง
2. จะรักษาความปลอดภัยในประเทศเอาไว้ ให้มีการประทุษร้ายลดน้อยลง
3. จะบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎร โดยให้ทุกคนมีงานทำ วางโครงการเศรษฐกิจไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
4. จะให้ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
5. จะให้ราษฎรมีอิสระ เสรีภาพ (ที่ไม่ขัดกับหลัก 4 ประการข้างต้น)
6. จะให้การศึกษาแก่ราษฎรอย่างเต็มที่

หลักการ 6 ประการ (เอกราช ปลอดภัย เศรษฐกิจ เสมอภาค เสรีภาพ การศึกษา) ถูกนำไปใช้ในงานสถาปนาปดยกรรมการออกแบบอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยให้มีประตู 6 ช่องและพระขรรค์ 6 เล่ม

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเทศสยามเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย และมีรัฐธรรมนูญเป็นกติกาหรือกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ คณะราษฎรได้ดำเนินการปฏิรูปสังคม การศึกษา และระบบราชการตามที่ประกาศเจตนารมณ์ไว้ แต่การขัดแย้งทางความคิดของคณะผู้ปกครองใหม่ทำให้เกิดการทำรัฐประหารยึดอำนาจหลายครั้ง จนกระทั่ง *พันเอกหลวงทิบูลสงคราม* หนึ่งในผู้ก่อตั้งคณะราษฎร ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีที่ควบตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพบกด้วย ในปี พ.ศ. 2481 ประชาธิปไตยไทยจึงเป็นไปในทางเด็ดขาดแบบลัทธิชาตินิยมและทหารนิยม หนึ่งในนั้นคือการเปลี่ยนชื่อประเทศสยามเป็น *ประเทศไทย*

การร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่นในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา (พ.ศ. 2484-2488) ทำให้ประชาธิปไตยไทยเข้าใกล้เผด็จการมากยิ่งขึ้น การเมืองในประเทศจึงเริ่มมีหลายฝ่ายที่พัฒนากลายเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 เป็นต้นไป การตั้งพรรคการเมืองทำให้คณะราษฎรแตกแยกเกินกว่าจะประสานได้ และในที่สุดคณะผู้ก่อการปฏิวัติรัฐประหาร พ.ศ. 2475 คณะราษฎรก็สลายไม่เหลือ และประชาธิปไตยไทยเข้าสู่ระบบพรรคการเมืองอย่างสมบูรณ์

ประชาธิปไตยระหว่าง พ.ศ. 2490-2500 ยังคงหนีการรัฐประหารไม่พ้น หลังการทำรัฐประหาร รัฐธรรมนูญจะให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากแต่งตั้ง รัฐธรรมนูญบางฉบับยอมให้ทหารและข้าราชการประจำรับตำแหน่งทางการเมืองได้ บางฉบับให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งเลือกตั้ง (ประเภท 1) และแต่งตั้ง (ประเภท 2) ในช่วงนี้เองที่เกิด *ขบวนการมวลชน* ที่ประชาชนทั่วไปออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิประโยชน์ของตนและต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย

ขบวนการสันติภาพ ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการส่งทหารไทยไปรบในสงครามเกาหลี ในปี พ.ศ. 2493 และกลายเป็นขบวนการระดมคนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง หลังแกนนำถูกกวาดล้างจับกุมในปี พ.ศ. 2495 รัฐบาลจึงออก *พระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495* เพื่อใช้ในการปราบปรามผู้ที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล

การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2500 ที่มีรายงานเรื่องทุจริตอย่างมาก ทำให้ขบวนการนิสิตนักศึกษาออกมาเดินขบวนประท้วง ความขัดแย้งและเหตุการณ์ไม่สงบทำให้คณะทหาร นำโดย *จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์* ยึดอำนาจจาก *จอมพล ป. ทิบูลสงคราม* และในที่สุด *จอมพลสฤษดิ์* ก็ทำการปฏิวัติอีกครั้งในวันที่ 18 ตุลาคม 2501 และขึ้นสู่อำนาจในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

รัฐบาลทหารปกครองอย่างเข้มงวด ผู้ที่คัดค้านต่อต้านรัฐบาลถูกกวาดล้างจับกุมคุมขังโดยไม่มีการไต่สวนตามกฎหมาย กฎหมายแรงงานถูกยกเลิก ห้ามการชุมนุม มีการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์ แม้ต่อมาจะมีการประกาศใช้ *ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502* ที่มีรัฐสภาที่มาจากแต่งตั้งทั้งหมด รัฐสภาเป็นผู้เลือกนายกรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีมีอำนาจพิเศษเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตามมาตรา 17 ตลอดระยะเวลาที่ *จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์* เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ปกครองประเทศด้วยธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502 ซึ่งถือว่าเป็นฉบับชั่วคราว เพราะระหว่างนี้สภาทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร

หลังจอมพลสฤษดิ์ ถึงแก่กรรม ในปี พ.ศ. 2506 จอมพลถนอม กิตติขจร ได้รับความสืบทอดตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ยังคงใช้แนวทางการบริหารปกครองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2502 ไปจนกระทั่งปี พ.ศ. 2511 ในระหว่างนี้ ผู้บริหารทุกระดับตั้งแต่ระดับประเทศลงไปถึงระดับท้องถิ่นมาจากการแต่งตั้งหมด แม้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะร่างแล้วเสร็จตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2511 แต่ก็ไม่มีการประชุมใช้จนกระทั่งวันที่ 10 มิถุนายนปีเดียวกัน มีการจัดการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบ 12 ปี ❖



3 การเมืองภาคประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย

การที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ทำข้อตกลงยินยอมให้สหรัฐอเมริกาส่งทหารเข้ามาได้ หากไทยถูกคอมมิวนิสต์คุกคาม ทำให้สหรัฐฯ เข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทยเพื่อส่งกองกำลังไปรบในสงครามเวียดนามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 ต่อมารัฐบาลจอมพลถนอมยังส่งทหารไทยไปร่วมรบในเวียดนามและลาวด้วย เหตุการณ์นี้มีทั้งฝ่ายสนับสนุนและคัดค้าน แต่ระบอบการเมืองขณะนั้นไม่ให้มีฝ่ายค้าน จึงเริ่มมีกระแสเรียกร้องให้ร่างรัฐธรรมนูญให้เสร็จและประกาศใช้โดยเร็วเพื่อจะได้มีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2511 แม้จะมีการแบ่งแยกอำนาจนิติบัญญัติและบริหารออกจากกัน แต่นายกรัฐมนตรียังคงมีอำนาจพิเศษอยู่ และให้ข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ หลังการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 ประเทศกลับเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยอีกครั้ง จึงมีการก่อตั้งพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ที่เรียกร้องให้รัฐบาลปรับนโยบายต่างประเทศเพื่อรับรองประเทศจีน และให้สหรัฐฯ ถอนทัพออกจากประเทศไทย ในขณะที่พรรคฝ่ายค้านในรัฐสภาก็เสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อลดทอนอำนาจรัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร จึงทำการปฏิวัติยึดอำนาจตนเองในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2514 และต่ออายุการเป็นนายกรัฐมนตรีออกไปภายใต้การประกาศใช้ *ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร 2515* ที่มีเนื้อหาสาระเหมือนกับธรรมนูญการปกครองฉบับ 2502 สร้างความไม่พอใจในสังคมทั่วไปจนเกิดการต่อต้านรัฐบาลและกลายเป็นเหตุการณ์ “วันมหาวิปโยค” 14 ตุลาคม 2516 ❖

หลังการปะทะกันด้วยอาวุธเป็นครั้งแรกระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ในวันที่ 8 สิงหาคม 2508 พรรคคอมมิวนิสต์ไทยได้จัดตั้งกองกำลังในชนบทเป็นฐานเพื่อโค่นรัฐบาลเผด็จการและปฏิวัติประเทศไปสู่ระบอบสังคมนิยม แต่ความเคลื่อนไหวยังคงจำกัดอยู่ในวงแคบๆ จนกระทั่งจอมพลถนอม ทำการปฏิวัติตนเอง ประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร 2515 ที่ถือว่าเป็นการสืบทอดอำนาจ เดินขบวนถอยหลังในระบอบประชาธิปไตย ทำให้มีผู้เข้าร่วมขบวนการปฏิวัติมากขึ้น



14 ตุลาคม 2516 : ความสำเร็จของการเรียกร้องประชาธิปไตย

การจับกลุ่มเสวนาแลกเปลี่ยน
ความคิดทางการเมืองภายในรั้ว
มหาวิทยาลัยได้ขยายออกไปเป็นวง
กว้างในระหว่างมหาวิทยาลัย การ
ออกค่าย อาสาพัฒนาชนบททำให้
นักศึกษาได้สัมผัสปัญหาและความ
ทุกข์ยากในชนบท ทำให้เกิด
จิตสำนึกต้องการจะมีบทบาทในการ
ต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพจากอำนาจเผด็จการทหาร ต่อมาได้ขยายออกไปนอกรั้ว
มหาวิทยาลัยและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน



นิสิตนักศึกษาต้องการให้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับถาวรและมีการเลือกตั้ง
ผู้แทนราษฎร ข้อเรียกร้องนี้นำไปสู่ความขัดแย้งทางความคิดกับรัฐบาล คณะปฏิวัติที่
คุกคามเรื่อยๆ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2515 อดีต ส.ส. 3 คน คือ อุทัย ทิมพีเจริญ
(ชลบุรี) บุญเกิด ทิรัญคำ (ชัยภูมิ) และอนันต์ ภักดีประไพ (พิษณุโลก) ยื่นฟ้องต่อ
ศาลว่าจอมพลถนอม และพวก 17 คน มีพฤติกรรมาเป็นกบฏ คณะปฏิวัติได้ใช้อำนาจ
จับกุมและศาลตัดสินลงโทษจำคุกบุคคลทั้งสามในเวลาต่อมา

วันที่ 28 เมษายน 2516 เฮลิคอปเตอร์ของทหารตก หลังจากถูกนำไปใช้ในการ
ล่าสัตว์ที่ทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี เดือนมิถุนายน 2516 นักศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง 9 คน ถูกไล่ออกจากการเป็นนักศึกษา จากการที่
นักศึกษามรณคนรุ่นใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทิมพีหนังสือ ชื่อ “มหาวิทยาลัยที่
ยังไม่มีคำตอบ” เสียชื่อเสียงผู้รัฐบาลว่า “สภาสัตว์ป่าแห่งทุ่งใหญ่ มีมติให้ต่ออายุสัตว์ป่า
อีก 1 ปี เนื่องจากสถานการณ์ภายใน-ภายนอกไม่ปกติ”

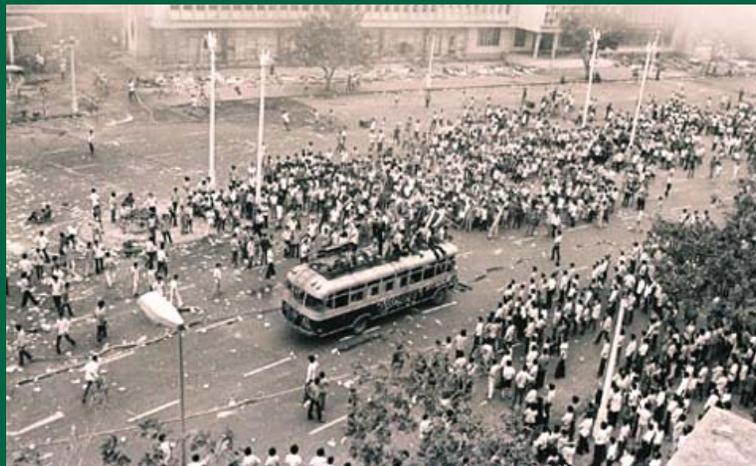
5 ตุลาคม 2516 มีการยื่นจดหมายที่ลงนามโดยบุคคลที่มีชื่อเสียง 100 คน
เรียกร้องให้รัฐบาลมอบรัฐธรรมนูญฉบับถาวรให้แก่คนไทย พร้อมกันนั้นนักศึกษาก็ออก
แจกใบปลิวเรียกร้องให้ประชาชนคนไทยเข้าร่วมด้วย นักศึกษา 10 คน ที่กำลังเดิน
แจกใบปลิวถูกตำรวจจับไปขังและตั้งข้อหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์

ตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคมเป็นต้นมา มีนักศึกษาและประชาชนทยอยกันเข้าร่วมชุมนุม
ในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นับแสนคน วันที่ 13 ตุลาคม ผู้ชุมนุมเดินขบวน
ออกจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปตามถนนราชดำเนินจนถึงพระบรมรูปทรงม้า เย็น
วันนั้นรัฐบาลยอมปล่อยตัวนักศึกษาที่จับไปและรับข้อเสนอว่าจะร่างรัฐธรรมนูญใหม่
ประกาศใช้ภายใน 1 ปี ข้อเสนอนี้ทำให้แกนนำนักศึกษาตกลงที่จะสลายการชุมนุมใน
คืนนั้น แต่เช้าวันรุ่งขึ้น 14 ตุลาคม 2516 เวลา 06.00 น. ขณะผู้ชุมนุมบางส่วน
เดินทางจะกลับบ้าน ที่บริเวณข้างพระราชวังสวงจิตจรดดา ตำรวจได้ยิงแก๊สน้ำตา
เข้าใส่และใช้กระบอกตีเพื่อจะสลายกลุ่มคน เหตุการณ์นี้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการ
ลุกฮือขึ้นต่อสู้ เกิดการปะทะกันอย่างกว้างขวาง รัฐบาลสั่งให้กำลังทหารเข้าปราบปราม
แต่ผู้บัญชาการทหารบก พลเอกฤษณี สีวะรา ไม่เห็นด้วย ต่อมาในเย็นวันที่ 14

ตุลาคม จอมพลถนอม ลาดอกและเดินทางออกนอกประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้งนายสัญญา ธรรมศักดิ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ แต่เหตุการณ์ยังไม่สงบจนกระทั่งวันที่ 15 ตุลาคม

การต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยในระหว่างวันที่ 13-15 ตุลาคม 2516 ถือว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทย ที่ขบวนการประชาชนต่อสู้และได้รับชัยชนะทางการเมือง แต่ก็มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ถึง 65 คน เราจึงเรียกช่วงเวลานั้นว่า “วันมหาวิปโยค”

หลังเหตุการณ์สงบ รัฐบาลได้มีมติให้ก่อสร้าง “อนุสรณ์สถาน” เพื่อเป็นที่ระลึกถึงวีรกรรมของนักศึกษา ประชาชน และระลึกถึงวีรชนทั้ง 65 คนที่เสียชีวิต รัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้จัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ประกอบด้วยประชาชนจากหลายภาคส่วนเข้าร่วมร่าง เมื่อประกาศใช้ในวันที่ 7 ตุลาคม 2517 แล้ว ได้จัดให้มีการเลือกตั้งในต้นปี พ.ศ. 2518 ระหว่างการร่างถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญได้ชื่อว่าเป็นช่วงเวลาประชาธิปไตยเบ่งบาน ผู้คนมีสิทธิเสรีภาพจนเรียกกันว่าเป็นยุค “ฟ้าสีทองผ่องอำไพ” ❖



หลัง 6 ตุลาคม 2519 ถอยหลังกลับเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยครึ่งใบ

รัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์ ประกอบด้วยพลเรือนมากกว่าทหาร-ตำรวจ ได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเรื่องทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลก่อน และยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติเรื่องห้ามการชุมนุมทางการเมืองเกินกว่า 5 คนขึ้นไป

จาก 14 ตุลาคม 2516 ถึง 7 ตุลาคม 2517 เป็นยุคที่ประชาธิปไตยเบ่งบาน แม้จะยังไม่มีการเลือกตั้ง แต่ก็มีพระบรมราชโองการตั้งสมัชชาแห่งชาติที่มาจากบุคคลหลากหลายสาขาทั่วประเทศ ทำหน้าที่เป็นสภานิติบัญญัติและร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศใช้ในวันที่ 7 ตุลาคม 2517 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา เพราะกำหนดว่านายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมือง ห้ามข้าราชการประจำรับตำแหน่งทางการเมือง และยังลดทอนอำนาจวุฒิสภาลง

พื้นที่ประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญ

เหตุการณ์สำคัญๆ เกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ระบอบประชาธิปไตยไทย เกิดขึ้นในบริเวณที่เรียกกันว่าพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร จากบริเวณท้องสนามหลวงและถนนราชดำเนินในไปบนถนนราชดำเนินกลาง และถนนราชดำเนินนอกออกไปถึงลานพระบรมรูปทรงม้าและพระที่นั่งอนันตสมาคม ในบริเวณนี้มีสถานที่หลายแห่ง บางก็ถูกใช้เป็นที่ชุมนุมของฝูงชน บางก็เป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ และบางก็กลายเป็นพิพิธภัณฑ์หรือสถานที่ที่จะให้อุษณรุ่นหลังได้เรียนรู้เหตุการณ์สำคัญๆ เหล่านั้น





4 ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
www.ndmi.or.th

◆ 1. พิพิธภัณฑ์สยาม

สถานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชนชาติไทยที่มีการตั้งถิ่นฐานในดินแดนที่เรียกกันว่า “สุวรรณภูมิ” ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์มา จนกระทั่งการก่อสร้างบ้านเมืองในยุครัตนโกสินทร์ หนึ่งใน 16 ห้องนิทรรศการ เป็นการเล่าเรื่องการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน



1 พิพิธภัณฑ์สยาม

2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3 ถนนราชดำเนิน

4 โรงแรมรัตนโกสินทร์

5 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

6 อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

7 พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

8 ทำเนียบรัฐบาล

9 ลานพระบรมรูปทรงม้า

10 พระที่นั่งอนันตสมาคม

11 รัฐสภา



2 ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200
www.tu.ac.th

◆ 2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ก่อตั้งเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2477 โดยนายปรีดี พนมยงค์ ต้องการให้เป็นตลาดวิชาที่ให้การศึกษแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ในด้านกฎหมายและการเมือง โดยเฉพาะการเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตย แรกเริ่มเป็นมหาวิทยาลัยเปิดชื่อ “มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง” ในปี พ.ศ. 2490 เริ่มมีขบวนการนักศึกษาเคลื่อนไหวในมหาวิทยาลัย หลังเกิดเหตุกบฏวังหลวง อาจารย์และนักศึกษาจำนวนมากถูกเรียกไปสอบสวนและจับกุมเมื่อเกิดกบฏแมนฮัตตัน ในปี พ.ศ. 2494 กองทัพบุกเข้ายึดยึดพื้นที่เป็นที่มั่นในการปราบปรามกองทัพเรือและไม่ยอมถอนทหารออกไป ในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน นักศึกษา 3,000 คน ได้ฝ่าแนวทหารเข้าไปยึดพื้นที่มหาวิทยาลัย ทำให้ฝ่ายทหารต้องยอมคืน แต่เปลี่ยนชื่อให้เหลือเพียง “มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” การเคลื่อนไหวของขบวนการนักศึกษาขบเซาของกระทังเกิดการชุมนุมใหญ่ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



◆ 3. ถนนราชดำเนิน

สร้างในปี พ.ศ. 2442 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เชื่อมระหว่างพระบรมมหาราชวังกับพระราชวังดุสิต ต่อมามีการสร้างวังและสถานที่ราชการต่างๆ บนสองข้างถนน แบ่งออกเป็น 3 สายย่อย คือ ถนนราชดำเนินใน เริ่มจากพระบรมมหาราชวังถึงสะพานผ่านพิภพลีลา ถนนราชดำเนินกลาง จากสะพานผ่านพิภพลีลาสิ้นสุดที่สะพานผ่านฟ้าลีลาศ และถนนราชดำเนินนอก จากสะพานผ่านฟ้าลีลาศถึงสี่แยกหน้าพระบรมรูปทรงม้า เป็นถนนกว้างและร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่เชื่อมระหว่างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสถานที่สำคัญต่างๆ ทำให้ถูกใช้เป็นเส้นทางเดินขบวนเรียกร้องทางการเมืองภาคประชาชนทุกครั้ง



2 ถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

◆ 4. โรงแรมรัตนโกสินทร์

ตั้งอยู่เชิงสะพานผ่านพิภพลีลาบนถนนราชดำเนิน เปิดทำการตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2485 เป็นโรงแรมระดับหรูและต้อนรับแขกเมืองของรัฐบาล ที่นี้ผ่านเหตุการณ์สำคัญทั้งในช่วง 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์พฤษภาทศวรรษ พ.ศ. 2535 โดยเฉพาะครั้งหลังฝ่ายประชาชนใช้เป็นโรงพยาบาลสนามสำหรับผู้บาดเจ็บจมน้ำเข้าตุ๋นของวันที่ 19 พฤษภาคม กองกำลังทหารฝ่ายรัฐบาลได้บุกเข้ากวาดจับทุกคนในนั้น



◆ 5. อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

สร้างเมื่อ พ.ศ. 2482 สมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อระลึกถึงวันที่ 24 มิถุนายน 2475 และมีพิธีเปิดเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2483 ออกแบบให้แสดงสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เช่น มีรูปเล่มรัฐธรรมนูญประดิษฐานบนพานแว่นฟ้าตรงใจกลางอนุสาวรีย์ พระขรรค์ 6 เล่ม รายรอบป้อมกลางหมายถึงหลัก 6 ประการของคณะราษฎร รอบสี่ทิศมีครีบนั่น ที่ฐานมีภาพแกะสลักลายปูนปั้นแสดงเหตุการณ์วันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้น เป็นอนุสาวรีย์ที่งามสง่าบนลานกว้างของถนนราชดำเนิน และเป็นสัญลักษณ์ในการชุมนุมทางการเมืองทุกครั้ง



◆ 6. อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

สถานที่รำลึกถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 จากการอนุมัติให้ดำเนินการโดยรัฐบาลสัญญาธรรมศักดิ์ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2517 โดยประชาชนร่วมบริจาคค่าก่อสร้างด้วย ดำเนินการนานถึง 27 ปีกว่าจะสำเร็จ เปิดเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2544 ภายในตัวอาคารมีสลูปลจารึกชื่อผู้เสียชีวิตใน

14/16 ถนนราชดำเนินกลาง
แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2622-1013-5
www.14tula.com



2 ถนนหลานหลวง แขวงโสมนัส เขตป้อมปราบฯ
กรุงเทพฯ 10100 โทร. 0-2280-3413-4
www.kpi.ac.th/museum

เหตุการณ์ วันที่ 14-16 ตุลาคม 2516 บนแผ่นอิฐดินเผาบริเวณ
ฐานสถูป ปัจจุบันใช้เป็นศูนย์เรียนรู้และให้การศึกษาทางการเมืองใน
ระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนคนหนุ่มสาว
เป็นสถานที่จัดกิจกรรมและมีโครงการจะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ด้วย

◆ 7. พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

จัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่องราวต่างๆ ในสมัยรัชกาลที่ 7 ตั้งแต่
ทรงพระราชสมภพ การเสด็จขึ้นครองราชย์ เหตุการณ์ปฏิวัติ
เปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 การ-
พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของประเทศไทย เมื่อ
วันที่ 10 ธันวาคม 2475 ไปจนถึงการสละราชสมบัติและเสด็จ
สวรรคตในประเทศอังกฤษ

◆ 8. ทำเนียบรัฐบาล



ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300

สถานที่ทำงานของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี
ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตลอดจนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ใน
สังกัด ทั้งยังใช้ในการประชุมคณะรัฐมนตรี ต้อนรับผู้นำชาติต่างๆ
และใช้จัดงานรัฐพิธี เดิมอาคารและที่ดินโดยรอบเป็นบ้านพักของ
พลเอกเจ้าพระยามารมพ ในปี พ.ศ. 2484 รัฐบาลไทยในสมัย
นายกรัฐมนตรีจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ซื้อและใช้เป็นทำเนียบ
รัฐบาลจนถึงปัจจุบัน เพราะทำเนียบรัฐบาลเป็นเสมือนหัวใจของ
การทำงานของคณะรัฐบาล จึงมักมีกลุ่มผู้ประท้วงมาชุมนุมร้องทุกข์
และเรียกร้องสิทธิต่างๆ เสมอ บางครั้งผู้ชุมนุมจากต่างจังหวัดมา
ชุมนุมยึดเยื่อนานนับเดือน

◆ 9. ลานพระบรมรูปทรงม้า



ตั้งอยู่หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นที่ตั้งพระบรมราชานุสาวรีย์
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สร้างในโอกาสที่ทรง
ครองสิริราชสมบัติ 40 ปี ลานกว้างนี้กลายเป็นจุดที่คณะราษฎรใช้
ประกาศเจตนารมณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองในเช้าตรู่ของวันที่ 24
มิถุนายน 2475 จุดที่หัวหน้าคณะเปลี่ยนแปลงการปกครองยืนนี้
ต่อมาได้ทำเครื่องหมายด้วยหมุดทองเหลือง หลังจากวันที่ 24
มิถุนายน 2475 ลานพระบรมรูปทรงม้านี้ยังเป็นสถานที่ชุมนุม
ทางการเมืองอีกหลายครั้ง

◆ 10. พระที่นั่งอนันตสมาคม



ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300

สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2451 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-
เจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นสถานที่เสด็จออกมหาสมาคม ก่อสร้างเสร็จ
สมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2485 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัวรัชกาลที่ 6 อาคารออกแบบตามลักษณะสถาปัตยกรรมแบบ
อิตาเลียนเรเนซองส์และนีโอคลาสสิก ตกแต่งด้วยหินอ่อนมีจุดเด่น
คือ หลังคาโดม ด้านในมีภาพเขียน 6 ภาพ แสดงพระราชกรณียกิจ
ที่สำคัญของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 ถึง 6 หลังเปลี่ยนแปลง
การปกครองวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้ใช้เป็นทีคุมขังบรรดา
เจ้านายที่คณะราษฎรเข้าจับกุม และได้ใช้เป็นรัฐสภาที่ประชุมของ
ผู้แทนราษฎรตลอดมา กระทั่งการสร้างรัฐสภาแห่งใหม่แล้วเสร็จ

◆ 11. รัฐสภา



ถนนอุทองใน เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300
www.parliament.go.th

สถานที่ประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออก
กฎหมายฉบับต่างๆ โดยมีสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาทำหน้าที่
บริหารจัดการประชุม หลังจากใช้พระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นรัฐสภา
มาถึง 38 ปี จึงได้สร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่บนที่ดินพระราชทาน
ด้านทิศเหนือของพระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อเดือนพฤศจิกายน
พ.ศ. 2513 ประกอบด้วยอาคาร 3 หลัง สร้างเสร็จและใช้ประชุม
รัฐสภาครั้งแรก เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2517



หลังการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 26 มกราคม 2518 เป็นครั้งแรกที่ประชาชนได้ยื่น คำว่า “นโยบาย” การบริหารประเทศ ที่รัฐบาลใหม่แถลงต่อรัฐสภา และต้องดำเนินการ ตามถ้อยคำที่แถลงเอาไว้ แต่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งก็อยู่ได้ไม่นาน เพราะไม่มี พรรคการเมืองใดได้เสียงข้างมาก จึงต้องตั้งรัฐบาลผสมที่มาจากหลายพรรคการเมือง ทำให้ประสบปัญหาในการทำงาน จึงมีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่

ในขณะที่ภายในสภามีความวุ่นวาย การเมืองภาคประชาชนนอกสภากลับเฟื่องฟู โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดในเรื่องสังคมนิยม ที่นำโดยขบวนการนิสิตนักศึกษาใน มหาวิทยาลัย ซึ่งต้องการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของกรรมกรและชาวนา พร้อมกับ การต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกาที่เข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทย

ความขัดแย้งของฝ่ายสังคมนิยมและจักรวรรดินิยมลุลกลามกลายเป็นความรุนแรง และการลอบสังหารฝ่ายซ้าย รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งปราศจากอำนาจไม่อาจจะ ทำอะไรได้จึงลาออก หลังตั้งรัฐบาลใหม่เหตุการณ์ยิ่งบานปลายมากขึ้น กลุ่มนักศึกษา ที่รวมตัวประท้วงอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถูกล้อมปราบอย่างหนักโดยกำลัง ตำรวจและทหาร ในเช้ามีวันที่ 6 ตุลาคม 2519 มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อยเกือบ 50 คน และบาดเจ็บอีกมากกว่าร้อย กว่าสามพันคนถูกจับเพื่อดำเนินคดี ความวุ่นวาย เช่นนี้ทำให้คณะทหารเข้ามายึดอำนาจการปกครองอีกครั้ง แม้จะใช้ชื่อ “คณะปฏิรูป การปกครองแผ่นดิน” ที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างไปจากการปฏิวัติครั้งที่แล้วๆ มา แต่ ประชาธิปไตยไทยก็เดินถอยหลังย้อนกลับไปอีกครั้ง



หลัง 6 ตุลาคม 2519 ประชาธิปไตยไทยดอยหลังกลับเช่น ทุกครั้งที่มีการยึดอำนาจโดยคณะทหาร มีการประกาศกฎอัยการศึก ห้ามประชาชนออกนอกบ้านยามวิกาล ห้ามการชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป และบางครั้งยังปิดปากสื่อโดยการปิดหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวที่คณะปฏิวัติหรือปฏิรูปไม่เห็นด้วย นอกจากนั้นจะต้องมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับเก่า ยกเลิกรัฐสภา และการเลือกตั้ง ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่ให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีค่อนข้างมาก โดยอ้างว่าเพื่อความมั่นคงในการบริหารประเทศ แล้วจึงแต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนรัฐสภา โดยมีสภาปฏิวัติหรือสภาปฏิรูปทำหน้าที่คอยกำกับดูแลให้เดินไปในทิศทางที่ต้องการ

ระหว่างนั้นจะมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรใหม่โดยสมาชิกผู้ร่างที่มาจากการแต่งตั้ง ในอดีตการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรกินเวลายาวนานมากจนประชาชนต้องเรียกร้องให้เสร็จเร็วๆ แต่ระยะหลังมานี้ รัฐบาลมักจะมีกำหนดเวลาแน่นอนในการร่างเพื่อแสดงเจตนาว่าไม่ต้องการยึดอำนาจไว้นาน

หลัง 6 ตุลาคม 2519 ประชาธิปไตยดอยหลังกลับไปสู่อำนาจเผด็จการ การปราบปรามผู้มีแนวคิดตรงข้ามกับรัฐบาล ทำให้แก่นำนานิตินักศึกษาและปัญญาชนจำนวนมากเข้าป่าไปร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เกิดการต่อสู้ในบริบทใหม่ในพื้นที่ชนบท ในระยะแรกรัฐบาลใช้กำลังทหารปราบปรามอย่างรุนแรง แต่ยิ่งปราบก็ยิ่งโต ยิ่งฆ่าก็ยิ่งเกิด ใน พ.ศ. 2520 ทหารกลุ่มใหม่จึงทำการปฏิวัติทหารกลุ่มเก่าและเลิกใช้นโยบายปราบปรามประชาชน มีการเลือกตั้งใหม่อีกครั้งที่แม้จะเป็นประชาธิปไตยเพียงครึ่งใบ เพราะผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง แต่ก็ค่อยๆ พื้นประชาธิปไตย ยินยอมให้นักศึกษาทำกิจกรรมในรั้วมหาวิทยาลัยได้ภายใต้สายตาคูครู-อาจารย์ และยุติการทำสงครามกับประชาชน

กันยายน พ.ศ. 2521 รัฐบาลประกาศนิรโทษกรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดในกรณี 6 ตุลาคม 2519 นิตินักศึกษาที่เข้าป่าทยอยกันกลับบ้านมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยวางอาวุธมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ประชาธิปไตยในช่วงนี้จะไม่เต็มใบดี เพราะแม้จะมีการเลือกตั้งและสภานิติบัญญัติ แต่รัฐธรรมนูญยังยอมให้นายกรัฐมนตรีเป็นคนกลางที่ไม่ต้องมาจากการเลือกตั้ง ส่วนฝ่ายบริหารคือคณะรัฐมนตรีก็มาจาก ส.ส. เป็นส่วนใหญ่ การเมืองไทยเริ่มผ่อนคลายลงมาก จนกระทั่งมีการประกาศใช้นโยบาย 66/23 คือมติดคณะรัฐมนตรีในวันที่ 20 เมษายน 2523 ใช้การเมืองนำการทหาร อกัยโทษให้ผู้ที่เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ ใช้การต่อสู้ทางการเมืองแบบสันติวิธี สร้างประเทศให้เป็นประชาธิปไตยใหม่อีกครั้งหนึ่ง ❖



พฤษภาคม พ.ศ. 2535 : จุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการเมือง

ประชาธิปไตยจากปี พ.ศ. 2523-2528 มีเพียงครั้งเดียว เพราะรัฐธรรมนูญกำหนดให้นายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง จากปี พ.ศ. 2529 จึงเริ่มมีการรณรงค์เรียกร้องว่านายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นหลังการเลือกตั้งวันที่ 14 กรกฎาคม 2531 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ อดีตผู้บัญชาการทหารบก ซึ่งรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนกลางที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งติดต่อกันมาถึง 8 ปีเต็ม จึงปฏิเสธไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลผสมอีกครั้ง พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคการเมืองที่มี ส.ส. ในสภามากที่สุดจึงเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อมา แต่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งก็ถูกคณะทหารที่นำโดยผู้บัญชาการทหารบก พลเอกสุจินดา คราประยูร ปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองอีกครั้งในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534

คณะปฏิวัติได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญและแต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน มาทำหน้าที่นายกรัฐมนตรีรักษาการ พร้อมกับมีคณะรัฐมนตรีที่มาจากแต่งตั้งทั้งหมด ระหว่างนั้นมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่ยังคงยอมให้นายกรัฐมนตรีไม่ต้องมาจากการเลือกตั้งเช่นเดิม รวมทั้งวุฒิสภายังมาจากการแต่งตั้งทั้งหมดด้วย ช้อยกเว้นนี้ทำให้เกิดการชุมนุมต่อต้านรัฐธรรมนูญครั้งใหญ่ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพราะประชาชนเกรงว่าพลเอกสุจินดา จะรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไป หลังการเลือกตั้งทั่วไป พรรคการเมืองที่ได้รับเสียงข้างมากได้เชิญ พลเอกสุจินดา คราประยูร มารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2535 การที่มีนายกรัฐมนตรีที่มาจากการทำรัฐประหารทำให้การต่อต้านขยายวงกว้างไปสู่การประท้วงใหญ่ที่ลานพระบรมรูปทรงม้าตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน เป็นต้นไป จนกระทั่งถึงวันที่ 6 พฤษภาคม เมื่อนายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ส.ส. พรรคฝ่ายค้านร่วมประท้วงโดยการเดินออกไม่ร่วมประชุม

เสรีภาพทางการเมืองอย่างเต็มที่ระหว่างปี 2519-2531 ทำให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมไทยใช้สิทธิทำการประท้วงในเรื่องต่างๆ อย่างไม่เคยมีมาก่อน ปัญหาเรื่องการประท้วงและเรื่องอื่นจาวุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองทำให้ฝ่ายทหารทำการปฏิวัติรัฐประหารในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 การตั้งนายกรัฐมนตรีรักษาการที่เป็นพลเรือนเป็นการแสดงว่าคณะรัฐประหารไม่ต้องการกุมอำนาจ แต่เพราะพลเอกสุจินดา เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหลังการเลือกตั้ง ประชาชนจึงเริ่มการชุมนุมต่อต้านนายกฯ คนกลางที่เป็นผู้ทำการรัฐประหาร

บนถนนราชดำเนินมีประชาชนนับแสนคนชุมนุมต่อต้านรัฐบาลพลเอกสุจินดา พรรคการเมืองร่วมรัฐบาลพยายามแก้วิกฤตโดยแถลงว่าจะแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งและให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งเป็นประธานรัฐสภา ที่ชุมนุมจึงสลายตัว แต่หลังจากนั้นพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็กลับคืนมาจาเปลี่ยนที่ท่าประกาศว่านายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาจากการ



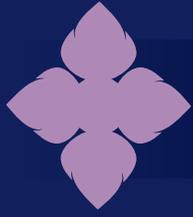
เลือกตั้ง ประชาชนจึงออกมาชุมนุมใหม่อีก ครั้ง 17 พฤษภาคม 2535 คราวนี้เกิดความรุนแรงเพราะรัฐบาลใช้กำลังทหารสลายการชุมนุม ผู้ชุมนุมจำนวนมากรวมทั้งแกนนำ คือ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ถูกจับไปขัง แต่การชุมนุมยังคงดำเนินต่อไป ในคืนวันที่ 18 พฤษภาคม เหตุการณ์ลูกกลมบานปลายหลังทหารปะทะกับประชาชน ผู้ชุมนุมจำนวนหนึ่งเข้าไปยึดเอาโรงแรมรัตนโกสินทร์เป็นฐานและสถานพยาบาลผู้บาดเจ็บ เข้ามิดวันที่ 19 พฤษภาคม ฝ่ายทหารส่งกำลังเข้าสลาย ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ฝ่ายประชาชนย้ายสถานที่ชุมนุมไปเป็นภายในบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหง

เหตุการณ์รุนแรงเริ่มคลี่คลายหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พลเอกสุจินดา และพลตรีจำลอง เข้าเฝ้าฯ ในคืนวันที่ 20 พฤษภาคม วันที่ 23 พฤษภาคม นายกรัฐมนตรี พลเอกสุจินดา ออกพระราชกำหนดนิโทษกรรมและประกาศลาออกจากตำแหน่ง ยุติบทบาททางการเมืองในวันที่ 24 พฤษภาคม 2535

10 มิถุนายน 2535 นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร นำชื่อนายอานันท์ ปันยารชุน ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งในระยะสั้นๆ ก่อนยุบสภา และให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยช่วงเวลานี้จนถึงปี 2540 ได้มีรัฐบาลผสมที่มาจากพรรคการเมืองเข้ามามีการบริหารประเทศเป็นระยะเวลาสั้นๆ 3 รัฐบาลคือ รัฐบาลที่นำโดยพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคความหวังใหม่ตามลำดับ ❖

เหตุการณ์ความรุนแรงในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 นี้บางคนเรียกว่า “พฤษภาประชาธรรม” แต่ไม่ว่าจะเรียกว่าอะไร สิ่งที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนต้องการผู้ปกครองประเทศที่มาตามครรลองประชาธิปไตย การเมืองภาคประชาชนเริ่มมีบทบาท การปฏิวัติรัฐประหารไม่เป็นที่ยอมรับ กระแสธารนี้ทำให้ทหารยุติบทบาททางการเมืองอีกเป็นเวลานาน

แต่เพราะไม่เคยมีพรรคการเมืองใดได้รับคะแนนเสียงมากจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพียงพรรคเดียวได้ การบริหารประเทศจึงต้องใช้รัฐบาลผสมหลายพรรค ยิ่งกว่านั้นยังเกิดปรากฏการณ์ใหม่ที่เรียกว่า “มุ้ง” เล็กๆ ในพรรค คือ ส.ส. แบ่งเป็นกลุ่มเพื่อต่อรองอำนาจ ทำให้รัฐบาลขาดความมั่นคงทางการเมืองและขาดความต่อเนื่องในการบริหารประเทศ ส่วนการเมืองนอกสภา ภาคประชาชนก็เรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง เพื่อจัดการข้อเสียเลือกตั้งที่นำไปสู่การคอร์รัปชันเพื่อถอนทุนคืน



ถนนประชาธิปไตย จาก พ.ศ. 2540-2550

ภายใต้รัฐบาลของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ไม่กี่เดือนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย ทำให้ค่าเงินบาทตกต่ำ หนี้สินภาคเอกชนพุ่งสูง มีการปิดบริษัทและเลิกจ้างงาน ต่อมารัฐบาลไทยต้องขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากไอเอ็มเอฟ (International Monetary Fund : IMF) เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ ชนชั้นกลางในภาคประชาชนออกมาสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง กัดดันให้นักการเมืองในสภาต้องยกมือยอมรับการปฏิรูปการเมืองเช่นกัน หลังเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลต้องดำเนินการด้านเศรษฐกิจหลายเรื่องตามเงื่อนไขของไอเอ็มเอฟ เช่น ลดงบประมาณภาครัฐ ทำการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และให้มหาวิทยาลัยของรัฐออกจากระบบราชการ เป็นต้น แม้เศรษฐกิจจะเริ่มฟื้นตัว แต่ภาคประชาชนมีความคาดหวังสูงในการปฏิรูปการเมือง ทำให้การเลือกตั้งครั้งต่อมาเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 พรรคการเมืองใหม่ “ไทยรักไทย” ได้รับเสียงข้างมาก เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสม มีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้ทำการปฏิรูประบบราชการครั้งใหญ่ และสามารถสร้างเสถียรภาพทางการเมืองได้จนอยู่เป็นรัฐบาลครบเทอม 4 ปี เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย

รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้ชื่อว่าเป็น “ฉบับประชาชน” เพราะจัดทำโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ประกอบด้วยสมาชิกจากหลากหลายอาชีพจำนวน 99 คน ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนจาก 76 จังหวัด และผู้เชี่ยวชาญอีก 23 คน นอกจากนี้ยังเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างกว้างขวาง มีการปฏิรูประบบราชการ ระบบศาล ระบบผู้แทนพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง มีการควบคุม ตรวจสอบ และถอดถอนใช้อำนาจรัฐ และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2540 เกิดองค์กรใหม่ๆ หลายแห่ง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ทำให้ภาคประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านทางองค์กรเหล่านี้ อาทิเช่น การเรียกร้องให้มีการตรวจสอบเรื่องทุจริตรับสินบนต่อศาลยุติธรรมแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นผลให้รัฐมนตรีผู้ถูกกล่าวหาถูกตัดสินจำคุก และยังมีการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญโดยภาคประชาชนเข้าชื่อเสนอร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน เข้าสู่สภา เป็นต้น

6 กุมภาพันธ์ 2548 พรรคไทยรักไทยได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง ด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น 377 จาก 500 เสียง นับเป็นการจัดตั้งรัฐบาลโดยพรรคการเมืองเดียวเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ทำให้พรรคฝ่ายค้านที่นำโดยพรรคประชาธิปัตย์ ไม่สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติในสภาผู้แทนราษฎรได้ เพราะมีเสียงไม่ถึง 2 ใน 5 ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ส่วนวุฒิสภามันมีที่มาจากการเลือกตั้ง ก็ไม่สามารถเป็นกลไกทางนิติบัญญัติได้อย่างเต็มที่

ความเข้มแข็งของฝ่ายบริหารที่ยากแก่การตรวจสอบทั้งทางรัฐสภาและองค์กรอิสระที่ก่อตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญปี 2540 ทำให้ภาคประชาชนเริ่มแสดงสิทธิของพลเมืองในการตรวจสอบการทำงาน โครงการ และนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลอย่างกว้างขวาง ทั้งที่โดยผ่านองค์กรอิสระและการชุมนุมประท้วงการบริหารของรัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เพื่อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงจากการผูกขาดอำนาจทั้งฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติของรัฐบาล

ความพยายามหลีกเลี่ยงจากการถูกตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ทำให้รัฐบาลถูกตรวจสอบจากการเมืองนอกสภาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออก และปฏิรูปการเมือง โดยมีประชาชนเข้าร่วมการชุมนุมอย่างต่อเนื่อง ในเดือนกุมภาพันธ์ 2549 พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร จึงประกาศยุบสภา และให้มีการเลือกตั้งทั่วประเทศอีกครั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549

การเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 เมษายน 2549 พรรคที่เคยเป็นฝ่ายค้าน 3 พรรค ได้แก่ ประชาธิปัตย์ ชาติไทย และมหาชนไม่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง “คาราวานคนจน” จากภาคอีสานที่สนับสนุนรัฐบาลเข้ามาชุมนุมในกรุงเทพฯ มีความวุ่นวายเกิดขึ้นตามที่ต่างๆ จนเกือบจะมีการเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายต่อต้านและสนับสนุนรัฐบาล

เกิดปรากฏการณ์ใหม่ในการเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน 2549 คือ มีผู้กาช่องไม่ต้องการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรายใดสูงถึง 9.1 ล้านเสียง พรรคไทยรักไทยกวาด





ที่นั่งในสภาได้ถึง 475 จาก 500 ที่นั่ง นอกนั้นได้แก่ผู้สมัครจากพรรคเล็กๆ ที่ไม่ค่อยมีคนรู้จัก ผู้สมัคร ส.ส. เขต หลายคนได้คะแนนน้อยกว่าเสียงที่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้ผู้ใด และมีถึง 40 เขตเลือกตั้งใน 17 จังหวัด ที่ผู้สมัครได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 20 ตามที่กฎหมาย

กำหนด กต. สั่งให้เลือกตั้งใหม่ แต่ก็ยังมีผู้สมัครที่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 20 อีก 14 เขตเลือกตั้ง ก่อนจะมีการเลือกตั้งใหม่ครั้งที่สอง ศาลปกครองได้มีคำสั่งให้ระงับการเลือกตั้งไว้ชั่วคราว และต่อมาเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน ขัดรัฐธรรมนูญและสั่งให้ กต. จัดการเลือกตั้งใหม่

ระหว่างนั้นมีผู้ร้องเรียนเรื่องการจ้างวานผู้สมัครจากพรรคเล็กให้ลงเลือกตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายให้ผู้สมัครเพียงคนเดียวต้องได้คะแนนเกินร้อยละ 20 หลังตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วสำนักงานอัยการสูงสุดมีมติเอกฉันท์ให้ยุบพรรคการเมือง 5 พรรคซึ่งรวมถึงพรรคไทยรักไทยด้วย คดียุบพรรคถูกส่งต่อไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อชี้ขาดระหว่างนั้นมีการเตรียมจัดการเลือกตั้งใหม่ แต่ก่อนที่จะถึงวันเลือกตั้งที่กำหนดไว้คือวันที่ 15 ตุลาคม 2549 เพียงไม่ถึง 30 วัน คณะทหารที่เรียกตัวเองว่า คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้ยึดอำนาจการปกครองเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยไม่มีการต่อต้าน

คปค. ให้เหตุผลที่ต้องทำการยึดอำนาจรัฐบาลทักษิณไว้ 5 ประการ คือ

1. การทุจริตผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น การแปลงค่าสัมปทานโทรศัพท์มือถือให้เป็นภาษีสรรพสามิต การแปลงธุรกิจดาวเทียมให้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ การซื้อเครื่องตรวจวัดทุระเบิดซีทีเอ็กซ์ เป็นต้น
2. การใช้อำนาจในทางมิชอบในการแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่ง ในการใช้งบประมาณที่ไม่ได้ผ่านสภาในโครงการประชานิยม ในการเจรจาทับต่างประเทศ และการตรวจสอบบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับฝ่ายรัฐบาล เป็นต้น
3. ละเมิดจริยธรรมและคุณธรรมของความเป็นผู้นำประเทศ เช่น การขายสัมปทานดาวเทียมให้แก่ต่างชาติ การซื้อขายหุ้นของคนในครอบครัวโดยไม่เสียภาษี
4. การแทรกแซงระบบการตรวจสอบทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ การครอบงำองค์กรอิสระ
5. การละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล
6. การบ่อนทำลายความสามัคคีของคนในชาติ

การทำรัฐประหารทำให้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ล้มสลายลง คปค. จึงแต่งตั้ง คณะรัฐบาลใหม่ภายใต้การบริหารของนายกรัฐมนตรีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งเป็น นายทหารนอกราชการ มีการแต่งตั้งสภานิติบัญญัติและสภาร่างรัฐธรรมนูญ และท้ายที่สุดได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (คตส.) เพื่อทำการตรวจสอบการ ดำเนินการ และโครงการต่างๆ ในรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ระหว่างการ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่มีเพียง 39 มาตรา

30 พฤษภาคม 2550 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยสั่งยุบพรรคไทยรักไทย และอีกสองพรรคเล็กพร้อมถอนสิทธิทางการเมืองกรรมการบริหารพรรค

หลังสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ผ่านการทำประชามติของประชาชนทั่วประเทศเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม และประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2550 มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 มีผู้มาใช้สิทธิมากถึง 32,759,009 คน คิดเป็น ร้อยละ 74.45 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ❖





เมื่อมองย้อนกลับไปในพัฒนาการประชาธิปไตยของภาคประชาชน จะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2475 นั้น ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีความรู้เรื่องประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงการปกครองเกิดขึ้นจากบุคคลกลุ่มเล็กๆ ที่ได้ไปศึกษาในต่างประเทศ ด้วยสาเหตุที่คนไทยในสมัยนั้นยังขาดความรู้และความเข้าใจ ประชาธิปไตยในยุคเริ่มต้นจึงเป็นเพียงการเปลี่ยนอำนาจจากระบบกษัตริย์มาสู่กลุ่มใหม่ที่เข้ามาโดยการยึดอำนาจ

จากปี พ.ศ. 2475-2516 แม้จะเป็นระบอบประชาธิปไตยและมีรัฐธรรมนูญ แต่ก็มีการปฏิวัติรัฐประหารกว่าสิบครั้ง ประชาธิปไตยถูกค้ำจึงหวะด้วยระบอบเผด็จการทั้งแบบมีและไม่มีรัฐสภา การเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาและประชาชนในปี พ.ศ. 2516 จึงเป็นเพียงการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง

บนเส้นทางประชาธิปไตยจากปี พ.ศ. 2516-2535 ยังคงเป็นช่วงที่รัฐธรรมนูญกำหนดว่านายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง สาเหตุนี้จึงเป็นเหตุให้เกิดการเมืองภาคประชาชนที่เรียกร้องว่านายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง ผลคือการปฏิรูปการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2537-2539 อันเป็นผลให้เกิดรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองในปี พ.ศ. 2540

การเมืองภาคประชาชนทวีความเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับนับแต่เริ่มการปฏิรูปการเมือง ประชาชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ขององค์กรอิสระต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบและถอดถอนนักการเมืองที่กระทำความผิด ในปี พ.ศ. 2551 การเมืองภาคประชาชนก็ก้าวไกลไปถึงความต้องการที่จะให้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตข้อเสียดังกล่าว ต้องการมีส่วนร่วมโดยตรงในการตรวจสอบและถอดถอนนักการเมือง

ถนนประชาธิปไตยจากยุค “สยาม” สู่ “ประเทศไทย” ทอดยาวสูงขึ้นทุกทีเพราะวันนี้ทุกภาคส่วนในสังคมตระหนักว่า “ประชาธิปไตย” คือการที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนมอบอำนาจให้ “ผู้แทน” เข้าไปทำหน้าที่ออกกฎหมายในสภา รวมทั้งยังให้ตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศไทย

